

AKO „NAŠTARTOVAŤ“ LITURGIU?

453/2016

www.inky.sk

12. 6. 2016

cieľ Stvorenie – cieľ liturgie – prestať sa pohoršovať nad Bohom – prijať Boží zámer – rozhodnúť sa pre zbožštenie sa

Minule sme si pripomenuli, aký je zmysel a cieľ liturgie – aj to, čím v nej a ako oslavujeme Boha v Kristovi. Takže len v krátkosti:

CIEĽ STVORENIA: „Nekonečne dokonalý a sám v sebe blažený Boh podľa číro dobrotivého rozhodnutia slobodne stvoril človeka, aby mu dal účasť na svojom blaženom živote“ (Katechizmus Katolíckej cirkvi 1, ďalej len KKC). Ako sa to deje? „Cieľ celého Božieho poriadku spásy je, aby stvorenia vstúpili do dokonalkej jednoty Najsvätejšej Trojice“ (KKC 260). To znamená, aby sme vo všetkom v Bohu boli ako Boh, žili ako Boh, v dokonalnej jednote a spoločensťve s Ním. Tak to do tretice vysvetľuje Katolícka Cirkev, keď vyučuje: „Človek ustanovený v stave svätosti bol určený na to, aby ho Boh úplne „zbožstvil“ v sláve“ (KKC 398); čiže „Boží Syn sa stal Synom človeka, aby sa človek spojil s Božím Slovom a dostal adoptívny synovstvo, a tak sa stal Božím synom“ (sv. Irenej z Lyonu). „Lebo on sa stal človekom, aby sme sa my stali bohmi“ (sv. Atanáž Alexandrijský). „Keďže jednorodný Boží Syn chcel, aby sme mali účasť na jeho božstve, prijal našu prirodzenosť, stal sa človekom, aby ľudí urobil bohmi“ (sv. Tomáš Akvinský)“ (KKC 486). Toto je Nebo: zbožštenie človeka v Bohu.

Písmo sväté to tiež opisuje rôznymi spôsobmi: „Ostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolest nemôže prinášať ovocie sama od seba, ak neostane na viniči, tak ani vy, ak neostanete vo mne.“⁵ Ja som vinič, vy ste ratolesti“ (Jn 15,4-5 SSV) – a nik nepochybuje, že každá ratolest na viniči sama je viničom, nie jablkom, nie hruškou, ani nie nejakým „menej-viničom“, ale v najplnšom zmysle slova viničom, prinášajúcim ovocie viniča, len viniča a práve viniča – hrozno. Ak Ježiš je vinič a my ratolesti, potom byť kresťanom znamená byť „kusom Krista“, čiže byť Kristom. A ak Kristus je Bohom² – potom ak sme Kristom, sme Bohom. Alebo inde: „Ved' nik nikdy nemal v nenávisti svoje telo, ale živí si ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev,“³⁰ lebo sme údmi jeho tela“ (Ef 5,29-30 SSV) – a znova je nám jasné, že údy ľudského tela sú rovnako ľudské a nie sú oddeliteľné od nás samých, ale sú nami – a teda byť skutočne začlenením v Cirkvi znamená byť začlenením do Krista, čiže do Boha a byť tak súčasťou Boha, byť bohmi v Bohu. Táto jednota s Kristom a zbožštenie sa v Kristovi úplným zrastením sa s Ním je zmyslom celého kresťanstva, celého duchovného života: „všestranne vrastajme do toho, ktorý je hlavou, do Krista“ (Ef 4,15 SSV). Výsledkom je to, že sme sa „stali účastníkmi na Božej prirodzenosti a unikli porušeniu“ (2 Pt 1,4 SSV).

ZMYSEL LITURGIE a obzvlášť EUCHARISTIE: „Ovocie sviatostného života spočíva v tom, že Duch adoptívneho synovstva zbožšťuje veriacich, lebo ich životne spája s jednorodným Synom, Spasiteľom“ (KKC 1129). Písmo tak hovorí o krste: „Lebo všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli.“²⁸ Už niet Žida ani Gréka, niet otroka ani slobodného, niet muža a ženy, lebo vy všetci ste jeden v Kristovi Ježišovi“ (Gal 3,27-28 SSV) – a tým „jedným“ je sám Kristus, ktorého sme si obliekli, sme už len jedno „telo“, Kristovo Telo a teda Jeden Kristus, ako inde svedčí Apoštol: „už niet Gréka ani Žida, obriezky ani neobriezky, barbara, Skýta,

otroka, slobodného, ale všetko a vo všetkom je Kristus“ (Kol 3,11 SSV). Podobný účel bytostného spojenia s Kristom, s Jeho Telom v Jeho Tele – Cirkvi – má aj Eucharistia, o ktorej Pavol píše: „Keďže je jeden chlieb, my mnohí sme jedno telo, lebo všetci máme podiel na jednom chlebe“ (1 Kor 10,17 SSV).

Ak by neexistovalo zbožštenie človeka, neboli by potrebné ani sviatosti, ktoré nás „zbožšťujú“ a „životne“³ spájajú s Kristom“, ako učí Katechizmus. Uvažujme! Mnohí ľudia si predstavujú Nebo ako nejaké miesto, kam sa ľudia dostanú za odmenu (akoby nejaká „výplata“) za to, že splnili nejaké Božie podmienky: uverili v Krista, nekradli, nezabíjali, modlili sa a podobne. Na to ale nepotrebujeme žiadnu „životnú jednotu s Kristom“! Je to ako v bežnom svete: Nepotrebujete poznať, ba ani len stretnúť svojho zamestnávateľa na to, aby ste mohli dostať výplatu za odvedenú prácu. Nemusíte mať žiaden vzťah, už vôbec nie žiť nejakú jednotu, s nájomcom, od ktorého ste si prenajali byt a bývate v ňom. Ak je Nebo nejaké miesto, kam nás Boh po smrti vpustí, na to nepotrebujeme mať s Bohom žiaden vzťah, nemusíme Ho vôbec poznať, nič podobné. Stačí splniť Jeho podmienky a vyinkasovať za ne odmenu v podobe „nebeského príbytku“ a bodka. Takto to vnímajú napríklad moslimovia. Veria, že Alah je úplne a dokonale nepoznatelný a nie je s ním možný žiaden vzťah. Ibn Taymiyya, islamský mysliteľ zo 14. storočia, píše: „Úlohou človeka nie je poznať Boha, Boh je nepoznatelný, ani sa nesnaží poznať ho. Poslaním človeka nie je milovať Boha. Človek nemôže milovať to, čo nepozná. Úlohou človeka je poslúchať.“ A keď poslúchne, bude za odmenu vpustený do Rajskej záhrady, kde si bude užívať jedlo, pitie a 72 panien na deň k dispozícii. A všetko toto si bude môcť užívať naplno bez toho, aby Alaha niekedy vôbec uvidel, ničo s ním mal nejaký vzťah, či čokoľvek podobné. Mnohí kresťania si kresťanstvo a Nebo predstavujú presne takto: Nebo ako krásne miesto, kde bude všetko: naši blízki ľudia, krásna príroda, vtáčky, zvieratka (dúfajú, že aj ich obľúbený pes), všetci budeme zdraví a mladí⁴, budeme sa tam mať dobre... – a ani ich nenapadne tam spomenúť Boha. Iste, Nebo v ich predstave je od Boha, Boh nás doň vpúšťa, musíme splniť požiadavky Boha, aby nás do Neba Boh vpustil – ale inak Boh nie je súčasťou Neba o nič viac, než je *bytové družstvo súčasťou vašej rodiny a domácnosti*. Na zemi títo ľudia žijú bez Boha, aj Nebo si predstavujú bez Boha, presne ako moslimovia...

Ak ale Nebo je zbožštenie – teda byť ako Boh, žiť ako Boh a to všetko v bytostnej Jednote s Bohom – potom Nebo rovná sa Boh. Čokoľvek bez Boha je Peklo. A potom jediný a kľúčový spôsob, ako sa „do Neba“ dostať, je bytostne a životne sa spojiť s Bohom. A potom liturgia je kľúčový nástroj, pretože práve v nej, vo sviatostiach, sa presne toto deje: sme bytostne a životne spájaní s Kristom a teda s Bohom, pretože Kristus je Boh – a skrze Krista, s Kristom a v Kristovi tak „máme ... v jednom Duchu prístup k Otcovi“ (Ef 2,18 SSV) a teda do jednoty a spoločensťva Trojice. Presne tak, ako sa za to modlí Ježiš, keď hovorí: „No neprosím len za nich [apoštolov], ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa,“²¹ aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal.“²² A slávu, ktoré si dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my

¹ latinské a slovenské vydanie má „bohóm“ s malým „b“, anglické naopak „Bohom“ s veľkým „B“ – oboje má zmysel, pretože naše zbožštenie sa deje účasťou na Bohu – tým, že „Všetko, čo má Boh – okrem identity bytia – prijíma ten, kto je milostou zbožšťovaný“ (sv. Maxim Vyznavač) a teda stávame sa bohmi v Bohu, stávame sa tak dokonale jedno s Bohom, že doslova sme Ním samotným, sme Bohom, „niet medzi nami rozdiel“ (majster Ján Eckhardt).

² „[Ježiš] Boha nazýval svojim Otcom a robil sa rovným Bohu“ (Jn 5,18 SSV)

³ lat. *modo vitali*, spôsobom životným, čiže bytostne, jednotou celého bytia a života, nielen nejakou povrchne, symbolicky, či nejakou „organizačne“ a pod.

⁴ názorne túto víziu predvedú Jehovovi Svedkovia... ©

jedno - ²³ ja v nich a ty vo mne“ (Jn 17,20-23 SSV).

PRESTAŇME SA KONEČNE POHORŠOVAŤ NA BOHU! Fakt je taký, že my, kňazi, máme často strach o týchto obrovských Božích dielach a zámeroch vôbec hovoriť! Prečo? Lebo ľudia to „pohoršuje“! Počujete? Katolíkov pohoršuje katolícka viera a kresťanov pohoršuje Božie Dielo, to, kvôli ktorému Boh stvoril svet a v Kristovi sa stal človekom a zomrel na kríži! Chcú „ísť do Neba“ a súčasne si zapchávajú uši pred zvesťou o Nebi a sú Nebom pohoršení a kričia „Nie! To je rúhanie! Nikdy nemôžeme byť ako Boh! To sa nedá! Ani nič také nechceme! Božechráň! Už nám o tom nehovorte!“ Môže byť niečo šialenejšie? Ľudia, karhajúci Boha a vysvetľujúci Bohu, čo nesmie robiť? Ľudia odmietajúci a popierajúci Božie dary, popierajúci vlastnú spásu, pošliapávajúci Božie dielo – a pritom tvrdiaci, že to robia „z úcty“ k Bohu a že sú stále (či dokonca práve preto!) dobrí a zbožní kresťania?!

PRIJAŤ BOŽÍ ZÁMER je prvý krok, ktorý musíme urobiť. Toto je Božia ponuka, Božie Dielo, Boží zámer: „Kristova milosť je nezaslúžený dar, ktorým nám Boh dáva svoj život, vliaty Duchom Svätým do našej duše, aby ju uzdravil z hriechu a posvätil. Je to posväcujúca alebo zbožšťujúca milosť, ktorú sme dostali v krste.“ (KKC 1999). „Celé Kristovo bohatstvo „je určené každému človekovi a pre každého je dobrom“ (sv. Ján Pavol II.)“ (KKC 519) a preto „Stvoriteľ ľudského pokolenia, ktorý si vzal na seba telo a dušu, sa ráčil narodiť z Panny a stanúc sa človekom bez zásahu muža, daroval nám dar svojho Božstva.“ (Liturgia delle Ore, anifóna vianočnej oktávy)“ (KKC 526). Nič iné nám Boh neponúka. Berme, alebo nechajme tak!

- Ak je nám proti myslí myšlienka byť zbožštení v Bohu – potom kresťanstvo nie je pre nás, nemá nám Boh čo ponúknuť a potom je namieste s Bohom sa rozlúčiť a nájsť si niečo iné, čo nás v našej nevere, malichernosti, malodušnosti a úzkoprsosti „nepohorší“!

- Alebo Bohu uveríme, uveríme Jeho láske ktorá ide až do úplnej krajnosti, o ktorej vraví Pavol: „Keď on vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko!“ (Rim 8,32 SSV) – a teda uveríme, že naozaj daroval všetko, že neexistuje žiadna hranica, o ktorej by povedal: Tak dosť, toto už nie! – a teda že v konečnom dôsledku naozaj daroval úplne všetko, vrátane svojho božstva, že nám daroval samého Seba, aby sme my boli v ňom všetkým tým, čím Je On sám v Sebe!

A POTOM SA ROZHODNÚŤ, ČI TO CHCEME. Či chceme byť bohmi v Bohu. Lebo „aj diabli veria, a trasú sa“ (Jak 2,19 SSV). Cézar kedysi utrášil: „Radšej budem prvý v Galii, ako druhý v Ríme“. To je postoj Diabla, Satana: Radšej prvý vo vlastnom kráľovstve, akokoľvek desivom, temnom, úbohom a biednom, než sa pokoriť pred Bohom a byť síce prvým, ale len v Prvom, z milosti a lásky Boha, darovanej, nezaslúženej a nesplateľnej... Sú ľudia, ktorí si cenia svoju iluzórnú „slobodu“ a svoj „individualizmus“ a svoju „dôstojnosť“ a všetko ostatné a preto odmietnu Božiu ponuku. Nechcú byť z milosti Boha Bohom. Radšej budú bez milosti Boha karikatúrou Boha, ale sami zo seba, pre seba, v poľutovaniahodnej a úbohej karikatúre „Neba“ – v Pekle... „...moderní človek“ usiluje spíše o „zlidštní človeka“ než o jeho zbožštení“, konštatuje kardinál Schönborn. Alebo slovami katechizmu: „chcel byť „ako Boh“, ale „bez Boha a [uprednostnený] pred Bohom, a nie podľa Boha“ (sv. Maxim Vyznávač)“ (KKC 398).

Tak ako, chceme byť ako Boh?

BUDE TO MAŤ SVOJU CENU! Pavol o nej hovorí jasne a bez vytáčok: „Ved' sme zomreli hriechu! Ako by sme v ňom ešte mohli žiť?“ ³ Alebo neviete, že všetci, čo sme boli pokrstení v Kristovi Ježišovi, v jeho smrť sme boli pokrstení? ⁴ Krstom sme teda s ním boli pochovaní v smrť, aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych Otcovou slávou, aj my žili novým životom. ⁵ Lebo ak sme s ním zrástli a stali sa mu podobnými v smrti, tak mu budeme podobní aj v zmŕtvychvstaní. ⁶ Ved' vieme, že náš starý človek bol s

ním ukrižovaný, aby bolo hriešne telo zničené, aby sme už neotročili hriechu. ⁷ Lebo kto zomrel, je ospravedlnený od hriechu. ⁸ Ale ak sme zomreli s Kristom, veríme, že s ním budeme aj žiť. ⁹ Ved' vieme, že Kristus vzkriesený z mŕtvych už neumiera, smrť nad ním už nepanuje. ¹⁰ Lebo keď zomrel, zomrel raz navždy hriechu, ale keď žije, žije Bohu. ¹¹ Tak zmyšľajte o sebe aj vy: že ste mŕtvi hriechu a žijete Bohu v Kristovi Ježišovi“ (Rim 6,2-11 SSV). A inde: „Máte odložiť starého človeka s predošlým spôsobom života, ktorý sa ženie za klamnými žiadosťami do skazy, ²³ a obnovovať sa duchovne premenou zmyšľania, ²⁴ obliecť si nového človeka, ktorý je stvorený podľa Boha v spravodlivosti a pravej svätosti“ (Ef 4,22-24 SSV). A do tretice napomína: „Neluhajte si navzájom vy, čo ste si vyzliekli starého človeka s jeho skutkami ¹⁰ a obliekli ste si nového, toho, čo sa obnovuje, aby mal pravé poznanie podľa obrazu toho, ktorý ho stvoril. ¹¹ Potom už niet Gréka ani Žida, obriezky ani neobriezky, barbara, Skýta, otroka, slobodného, ale všetko a vo všetkom je Kristus“ (Kol 3,9-11 SSV).

Táto premena zasiahne všetko: náš život, vzťahy, zamestnanie, peniaze, majetok, záľuby, zvyky, možno vlast'... všetko. Inak by nebola „životná“ (porov. KKC 1129) a bytostná. Nič nebude uchránené, ani vyňaté z tejto premeny. Preto Ježiš varuje: „Ani jeden z vás, ak sa nezriekne všetkého, čo má, nemôže byť mojim učeníkom“ (Lk 14,33 SSV) a inde: „Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa nie je ma hoden. A kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden. ³⁸ Kto neberie svoj kríž a nenasleduje ma, nie je ma hoden. ³⁹ Kto nájde svoj život, stratí ho, a kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho“ (Mt 10,37-39 SSV).

Príbehy svätých – sv. František z Assisi, sv. Patrik, sv. Ignác z Loyoly, sv. Terézia Benedikta z Kríža alias Edita Steinová, sami apoštoli na začiatku i sýrski mučeníci na konci tohto ohromného zástupu – všetky tieto príbehy potvrdzujú radikálnosť a úplnosť tejto premeny.

Sú ľudia, ktorí na pozerajú s hrôzou: Čoho všetkého sa títo ľudia museli vzdať! Čo všetko museli obetovať! O čo všetko ich Boh obral! Nie je „cena Neba“ privysoká? Nedalo by sa to lacnejšie? (Nedalo!) Stojí to vôbec za to?

Ale oni sami, svätí a sväté, by nám povedali opak. Povedali by to, čo už predtým Pavol: „Čo mi bolo ziskom, kvôli Kristovi pokladám za stratu. ⁸ A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána. Preň som všetko stratil a pokladám za odpadky, aby som získal Krista“ (Flp 3,7-8 SSV). Hovorili by s planúcim zrakom a radosťou v hlase o tom, ako predtým žili vo svete a po svetsky a mysleli si, že žijú život a nevedeli, že je to len biedne živorenie. A ako ich Kristus od všetkého toho oslobodil – a vďaka tomu konečne objavili skutočný Život, Boží Život, slobodný od všetkého svetského balastu; opravdivú blaženosť toho, že tento Život môžu žiť v jednote lásky s Bohom a mať tak podiel na blaženosti Trojice! To je ich svedectvo, svedectvo ľudí, ktorí okúsili jedno i druhé, svetský aj Boží život a svedčia o tom, ktorý z tých dvoch je vskutku Životom.

My sa musíme rozhodnúť. V kostole nás čaká liturgia Eucharistie. Pripravená zbožštníť nás, umŕtviť v nás doterajšieho starého človeka a stvoríť v nás človeka nového, premeniť, prerodiť nás v Krista.

Ak to nechceme, ak po tom netúžime, nič sa nestane. Budeme na omši divákmi a Eucharistia nás ponechá nedotknutých, pretože Boh nebude jednať proti našej vôli. A ani „prehltnutie hostie“ na tom nič nezmení, kým sú srdce a vôľa zatvorené.

Ale ak sa rozhodneme, že to chceme – potom sme urobili prvý a zásadný krok k tomu, aby nás Eucharistia začala premieňať v Krista a v Kristovi zbožštnovať. Amen.

Váš Inky